

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

O načelni smeri stanovskih organizacij.

(Iz učiteljskih krogov.)

Članek: »Stanovska organizacija in državna uprava«. ki ste ga priobčili iz uradniških krogov v 20. številki »Učit. Tov.« potrebuje v nekem pogledu dopolnila.

Premalo se mi zdi podčrtana misel, da mora stanovska morala temeljiti v narodni zavesti. Bodi da je to nepotrebno za vsakogar, ki mu je vestno izvrševanje narodnih in državljskih dolžnosti samoposebi umevna stvar, a potrebno je to povdariti radi nasprotnikov nevturalnih stanovskih organizacij, ki ob vsaki priliki izigravajo nacionalni moment. Tak je pač svet! Tudi najhujši materialist se ob svetkih rad navdušuje za lena načela in ideale, da se v praksi ne zmeni zanje in mu pogosto služijo samo kot plašč pod katerim zasledujejo svoje sebične namene.

Baš te vrste ljudje pa se najraje rogaio na »unaj skromnim programom stanovskih organizacij, ki se omejujejo na konkretne naloge in dosegljive cilje in hočejo predvsem služiti svojemu prvenstvenemu namenu, zastopati življenjske interese stanu. Očitajo jim, da so idejno brezbarvni, brez jasne načelne smeri, brez opredeljenega stališča napram kulturnopolitičnim problemom, da hočejo umetno družiti duhove, ki jih vendar loči svetovni nazor in načelno nasprotno pojmovanje nacionalne in državne misli.

Politički suflirajo in sekundirajo navidezni naslednji javno mnenje in deljeno namen in dožene.

Treba je zato, da ob vsaki priliki razkrinkavamo to zavestno beganje duhov, to zavestno mešanje političnih in drugih pojmov in nalog, to izigravanje političnih načel, ki jih v praksi niti politiki sami resno ne jemljejo, vso to tujo idejno navlaklo, ki nam na vsak korak brani, da bi spoznavali svoja resnična nacionalna življenjska vprašanja. Treba je, da zrušimo do tal te umetne idejne zgradbe, da napravimo prostor za novo idejno življenje, ki bo zavzemalo svoje sile iz domačih tal in iz lastnega naroda.

Veliko zlo je, da obvladujejo strankarsko-politične ideologije vse naše javno življenje, da so merodajne za ločitev duhov na vseh poljih ne le političnih, tudi gospodarskih, strokovnih in kulturnih, da ne znamo ločiti kaj je naloga političnih strank, kaj naloga drugih organizacij. Strankarstvo nužno razdvaja narod tembolj je potrebno, da so na delu

tudi sile in ideje, ki ga na raznih poljih združujejo. Zlo je pri nas tem hujše, ker vladaio v našem političnem življenju ideologije, ki so že same na sebi destruktivne, ki niso izraz notranjih gibalnih sil naroda, ampak so mu po svojem bistvu tute in zato njegove življenjske sile samo dušijo in razdvajajo.

Svobodomiselnost, ki naj loči kot »svetovni nazor« narod v dva tabora: naprednost kot politično geslo brez pozitivne vsebine, ki ne zadovoljuje nobene močnega globljega duha: nacionalizem, ki mu dajejo dogmatično obliko, ubijajočo njegovo notranje življenje in globlje pojmovanje narodnih dolžnosti, »nacionalizem« ki mu je okvir vse vsebina nič, ki nas toči v državljane prve in druge vrste v državne in antidržavne elemente — to so »ideje« ki se nam vsiljujejo kot vodilne za vse naše javno življenje.

Na trilem temelju teh praznih političnih gesel in kvarnih načel naj gradimo svoje stanovske in druge nepolitične organizacije! V tem kaosu tuje miselnosti in ene svetle, močne ideje, in ene misli, ki bi nam kazala pot v bodočnost — vse samo importirano, staro preležano blago iz prejšnjega stoletja in kričavi glasniki teh preživelih, brezkrvnih in tujih nam idej bi se radi ponašali s svojo načelnostjo, s svojim idealizmom in drugim očitati idejno nejasnost in brezbarvnost.

Nam vsem pristoja skromnost.

Ob prestopu v novo dobo je moral vsak od nas žrtvovati nekaj ljubih mu nazorov in vzorov. Kdor nima poguma in moči vsaj v enem ali drugem pogledu prelomiti duhovno s preteklostjo, mora polagoma zebiti stik z življenjem. Res, da n'čie še ni danes v stanu dati jasne idejne izraza hrepenenju časa in podzavestno delujočim silam v narodu, a dolžnost naša je, da brez predsodkov iščemo nove resnice, da se ne hranimo novih spoznanj in se ne zabubimo v idejne svetove preteklosti.

Prav gotovo brez smeri naše delovanje ne more biti in brez kajpota ne moremo izhajati. Toda akoravno nam zadnji cilji še ne morejo biti jasni in velike naloge bodočnosti komaj slutimo, imamo zanesljivega vodnika, ki nas nikdar ne zapelje na stranpota: to je prava, iskrena požrtvovalna ljubezen do naroda, globoko nacionalno čuvstvovanje, ki se

izraža predvsem v praktičnem delu za narod, v iaki zavesti, da ni narodnega napredka brez osebnega napredka, narodne morale brez osebne morale, da ni narodove rasti in veličine brez resnega truda in dela posameznika v odrejenem mu delokrogu. Imamo zanesljivega vodnika v pravem demokratičnem čuvstvovanju, ki se javlja v razumevanju teženi in skrbi širokih slojev kmetijskega in delavskega naroda, imamo zanesljivega vodnika v pravi svobodomiselnosti, to je v duhovni strpljivosti, ki ne sovraži brata radi drugega mišljenja, ki vidi preko vseh nasprotnih interesov in stremilni omo kar nas združuje, ki spoštuje vsako preporočanje.

Praktičnega nacionalizma, praktičnega demokratizma in dejanske svobodomiselnosti nam je treba vsepovsod v javnem življenju in povrh nekaj skromnosti in zavesti, da smo danes v nekem pogledu vsi iskalci vsi kar nas je duhovno živih, ki nismo v tradicijah okosteneli. Vse drugo nam bo pridejano. Le olitvi duhovi morejo imati patriotizem, nacionalizem v skupni, le površneži ki ne vidijo velikih problemov sedanjosti in bodočnosti, se morejo z njimi nanašati.

Ideje, kojih je bodočnost, bodo dokazale svojo življenjsko silo s tem da

MOLISLAV RUDEŽ:

Materijalna borba učiteljstva pri nas in drugje.

Zgodovina učiteljskega stanu je žalostna. Da je bil učitelj nekda mežnar, ne ilustruje samo žalostnega stanja tedanje prosvetljenosti, temveč tudi države, kajti prosveta je tesno vezana z življenjem v državi.

Kulturna dovtetnost tedanega mentaliteta je bila tako mala, da je prosvetno delo popolnoma odgovarjalo vsem činiteljem tedanje dobe. Poedinci so se vzpenjali, a masa je bila zadržana z neznanjem in suženjstvom.

Šele s padcem fevdalizma, ko se je začela eksploatacija in kooperacija v večji meri, so se otvorila vrata civilizacije celokupni masi. Tedaj je začel rasti interes za kulturo, in delokrog prosvetljenosti se je začel nenadoma širiti. Dočim je bil dotedanji prosvetitelj skoroda sam na istem nivoju širokih ljudskih mas, je novi pokret prisilil učitelja, da nadkričuje svoje predhodnike, kar je pospešilo potrebo za večjim kulturnim znanjem. Vendar ta faktor ni parale-

lize, najboljše med najboljimi, zlasti med mladino vse idealiste, vse žive, stremeče duhove, da zbudijo k aktivnosti vse speče sile v narodu in ga usposobijo za velike čine, za reševanje velikih, zgodovinskih njegovih nalog. Pometle bodo z vso namišljeno naprednostjo, z vso domišljavostjo, z vsem radikalizmom, ki ga je samo fraza in patos.

Vsaka inštitucija, vsaka organizacija, ki združuje na kateremkoli področju in programu razdvojene brate vrši pozitivno, v pravem pomenu nacionalno delo. Čim več sil se bo v tej smeri udeleževalo, tem bolj bo narod na znotraj raste in se jačil.

Stanovske organizacije niso zadnje poklicane, ki iščejo skupna pota za reševanje skupnih nalog in da vztrajajo svoje člane k praktičnemu nacionalnemu delu in globljemu pojmovanju poklicnih nalog. Zato nas ne smejo premočiti krivi preroki, ki hočejo tudi stanovske organizacije ločiti od svojih zastarelih političnih receptih in se upirajo prizadevanjem po enotnih, politično nevtralnih organizacijah. Lasten stanovski in narodni interes zahteva take organizacije — kdor drugo trdi, ni iskren in ne daimo se od njega varati.

liziral obenem pobožisanja njegovega materialnega stanja. In to je izzvalo boji med učiteljstvom in državo.

Borbi, ki se je vodila in se vodi, je cili, da osigura učitelju življenje, ki bi odgovarjalo stopnji njegove omike. Pri tem si mora učiteljstvo predpostaviti edino trezno tezo: človek živi edino od kruha. In ravno ob tej trezni misli konstatujem, da se učiteljstvo ne bori samo za svoje kulturno življenje, temveč prvenstveno za fizično življenje, v katerem se zlasti manifestuje beda njegovega položaja. Učiteljska neborbenost, indiferečnost in mlačnost v odboru bi značala zaupnico državi, poverenje, da je učitelj zadovoljen s stanjem svoje bede in z danim zadovoljevanjem svojih duševnih potreb. Dasi je učiteljska borba za kruh stara kot Metuzale, vendar zaželene ga uspeha še ni dosegla in kakor je videti, ga tudi v doglednem času ne bo

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

Udeleženi otroci so se zbrali dne 7. julija 1925 ob 8 uri dopoldne na vrtu pred šolsko polikliniko v Ljubljani. Šef higijenskega zavoda dr. Ivo Pirc je vse otroke zdravniško preiskal, nakar so se namestili v avtomobil higijenskega zavoda in odpeljali pod nadzorstvom Vendelina Sadarja in njegove soproge Lee. Vožnja se je prekinila v Kranju; na Brezjah so si pa udeleženci ogledali znano romarsko cerkev.

Po prihodu na Dovie so se udeleženci podali v iedilnico, nakar je nadzornik Vendelin Sadar s primernim govorom, spominjajoč se vseh dobrotnikov, ki so omogočili to leno idejo, slovesno otvoril prvo kolonijo. V prvi vrsti je omenil požrtvovalno šolsko mladino, združeno v Podmladku Rdečega križa, ki je s prostovoljnimi darovi veliko pripomogla, da so bili njeni tovariši in tovarišice deležni te velike dobrote. Zgodovina društva bo z zlatimi črkami pisala v kroniko to prvo samaritansko delo.

Takisto se je hvaležno spomnil ostalih podpornikov: mestnega magistrata ljubljanskega, glavnega odbora v Beogradu, oblastnega odbora Rdečega križa v Ljubljani, inspektorja ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani, higijenskega zavoda itd.

Radostno je tudi omenjati, da je občina Dovie prepustila brezplačno svoje šolsko poslopje, kar je velika zasluga tamkajšnjega šolskega upravitelja Josipa Serainika, ki je v svoji veliki požrtvovalnosti prepustil celo svoje privatno stanovanje nadzorstvu Obljubil je tudi v vsem vsestransko pomoč in vdiil vsa pripravljala dela, toda moral je oditi na vojaško vežbo. Tudi predsedniku krajnega šolskega sveta vsa čast.

Velikega prijatelja deci se je izkazal duhovni svetnik dovski župnik Jakob Aliaž. Razlagal je mladini zemljepis domače občine in nieno zgodovino. Posebno živo je znal opisati, naše gorske velikane in dostop do njih, saj je tudi sam znan veleturist.

Sploh so bili vsi Dovžani in Motstranci radovoljno na razpolago mladini, katera pa je skrbno nazila, da ni učinila najmanjše škode.

Kolonisti so vstajali ob 6. uri.

Ob 7. uri je bil zaitrk, po katerem so dobili tudi dopoldansko krepčilo, to je

kruh z marmelado s sirom, skuto, oziroma salamo, kar je bilo pač slučajno na razpolago. Dopoldanski izleti so se vršili večinoma na bližnje planine.

Ob 12. uri je bil splošni obed. Po obedu pa je bil eno- ali dveurni počitek, kakršna je pač bila tura.

Ob 14. uri so dobili zopet prav isto krepčilo kakor dopoldne in se podali na hladne valove bistrave Save. Tu so bile na prostornem desnem bregu dnevno nogometne tekme in razne vaje deklie.

Večerjala je deca ob 18. uri. Po večerji je bil mal izprehod, ob 20. uri pa počitek.

Brez dovoljenja nadzorstva ni smel nihče zapustiti šolskega poslopja. Mala kazen izključitve iz kolonije se ni v prav nobenem slučaju porabila.

Staršem je bil obisk dovoljen. Jemati otroke s seboj pa je bilo no dnevnem redu strogo prepovedano. Radi slabe, na kateri so spali kolonisti, seveda v slamnjačah in ker je cela vasa krita s škodlami, t. i. mecesnovimi strešniki, je bila vsaka razsvetljava prepovedana. Le nadzorstvo je uporabljalo električne žepne svetilke. Samoumevno je bilo tudi pušeme kar naistrožie tudi osmošolcem, prepovedano.

Deca je obiskala večkrat slap Peričnik, šla na Babo in v Vrata pod tri-

glavsko steno v Aljažev dom ter na druge maniše gore. Dnevni izleti so bili v Zasip v planinsko in Aleksandrovo lovsko kočjo. Prav posebno so ji prišli jagod bogati gozdovi. Šest se jih je pospelo pod vodstvom dr. Pirca in dr. Misa ter sestre higijenskega zavoda Vike Kecljeve celo na Triglav. Ob slabem vremenu so bile na dnevnem redu v prostornih šolskih sobah razne šaliive in resne igre.

Prišel je čas odhoda 6. avgusta 1925. Kolonisti so sami izpraznili slamnjače, uredili vse posteljnake, zravpali odeje, glavnike, blazine in ruhe ter očistili spalnice. S težkim srcem in solzami v očeh so natrpali svoje nahrbtnike.

Po obedu ki je bil za ta dan seveda prazniški, je bil slovesni sklep in slovo od dragih kolonistov higijenskega zavoda, ki so še ostali do konca avgusta.

Ob 14. uri je dospel zopet avtomobil higijenskega zavoda in odpeljal no kratkem odmoru vse udeležence proti belj Ljubljani. Splošno se je pri odhodu poznalo, kako priljubljeni so bili naši otroci Dovžanom. Mladina se je zbrala pri slovesu in navdušeno vzklikala odhajajočim. Tudi prebivalstvo je glasno pozdravljalo odhajajoče goste.

Kolonijo sta posetila dne 11. julija 1925 inspektor ministrstva za narodno

Naročnike za 10. številko Zvončka nam javite nemudoma.

zlahka dosegla. Ta neuspeh je pripisati učiteljevi idealnosti. učiteljevi ljubezni do naroda in domovine. učiteljevega patriotizmu. Učitelja je popolnoma omamila apel na njegovo patriotsko čustva. S tem so zatrili in udušili njegovo nado in odločno stremiljenje po boljšem fizičnem in duhovnem življenju. Tu je iskati vzroka, zakaj ni bila učiteljska borba za bolji in večji kos kruha tako odločna, tako energična in neizprosna, kakor bi je bilo želeli, temveč že od vsega početka nežna in mlačna. V njej se ne zahteva odločno pravico, da bi se moglo iz te odločnosti razbrati gotovost za borbo; za svoje pravice učitelji prosijo, apelujejo na pravičnost in usmiljenost države. Da navedem tu drastičen primer, kako se ta borba vodi na primer na Angleškem. Tamošnje učitelstvo ne pomišlja mnogo, ako postoji atentat na njegove že postoječe beneficije, stečene po zakonu. Pri nas bi v takem slučaju bilo mnogo besed, resolucij in protestov, dočim uporabljajo tam uspešnejše sredstvo — stavko, ker smatrajo državo za običnega delodajalca. Pri nas je kaj takega nemogoče. Naš učitelj je pripravljen, da umrje lačen samo, ako ga država pohvali s človekoljubjem in patriotizmom. Naš učitelj živi v zavesti, da mora mnogo delati in malo zahtevati. To misel mu je vsilil rezultat dosedanje borbe.

Angleški učitelji so drugih nazorov. Že po prirodi trezni, hladni in prevdarni, vendar uporabljajo stavko kot najuspešnejše sredstvo za obrambo v polstoletni borbi dobljenih pravic. Tako so začeli učitelji v Lawestoftu s poukom šele po vztrajni, odločni enajstmesečni stavki. Enajst mesecev, prošim, skoro leto dni! Za nas nekaj neznanega, nečuvenga in nepoimlilivega. Ta stavka zasluži posebno pažnjo zlasti zato, ker so v njej zmagovalci učitelji. »Vzgojni komitet« je odločil že leta 1922., da prekine kontrakt iz leta 1921., po katerem se je obvezal, da se učiteljem izplačajo prejemki po znani Birghamovi skali. K izvršitvi te namere je komitet pristopil šele leto pozneje in tedaj je naletel na odločen odpor učitelstva. Ravno tedaj pa je že bila osnovana »Narodna Zveza Britanskega Učitelstva«, ki je zapretila s stavko, ako se ne ugodijo materialnim zahtevam in uživanjem pravicam v Lawe-

stoftu. Na to pretnjo je »Vzgojni komitet« lakonično reagiral: »Vsi učitelji, preko sto, so odpušteni iz službe. Šole se za mesec dni zapro.«

Po preteku meseca so nastopili službo nekateri bojazljivci in izdajniki. Starši šolobveznih otrok, povečini delavci, so simpatizirali s stavkajočimi učitelji. Do 1500 otrok ni hotelo iti v šolo, v kateri so učili stavkokazi. Kot protiutež so delavci s kolaboracijo stavkajočih učiteljev osnovali nove učilnice in pošiljali svojo decu v ne celih enaist mesecev, dokler se ni jela zanimati za te nevzdržne razmere »Profesionalna Zveza«, ki je uvedla in dosegla intenzivno sanacijo. Tako je bilo ugodeno učitelstvu, ki je odneslo lavoriko iz tega častnega stanovskega boja.

Eto, naše učitelstvo ni tako. Vendar borbe za bolji in večji kos kruha ono še ne sme opustiti. Učitelji se zaveda faktorjev, ki sestavljajo življenje, a da zamore uresničiti svoje naravne in pripadajoče pravice, se mora zavedati tudi svoje vrednosti in svojega položaja. Ozdraviti mora najprej samega sebe, kajti ono omalovaževanje, ki mu ga je sugerirala država, je kvarno za njegovo odločnost in energijo v borbi za kruh. Učiteljska deviza, da mora država ceniti enako zasluge svojih sinov, je edino prava in rešilna za bodoči kaos tega problema. Ker ni učitelj direktno angažovan pri obrambi domovine, mu preti opasnost, da bo stalno zapostavljen.

Zato mora učitelji vedeti, kaj je, kakšnega pomena je njegovo delo. Učitelji mora imeti točno odrejene misli o sebi in o vseh miliejskih činiteljih in metoda njegovega boja bo le posledenica teh idej, ki imajo v točnosti za seboj pogoje realizacije. Ne smemo zabiti, da nas država z eno roko gladi po licu z obljubami, a z drugo nam jemlje še ono skorjo kruha, ki nam je za težko delo namenjeno. Kruh je življenje, brez kruha ni idealnosti in onih mamljivih zvočnih besed, brez mišic ni dela. Za delo plačilo. Učitelji je botnik, kateremu odjedajo še po zakonu predpisane dijete.

Goethe pravi: »Mnogo zahteva človek, a malo mu je treba, da se ga zadovolji!« A kar dobiva učitelj, to je — premalo!

O stawkah učiteljstva po vojni.

Splošno prevladuje mnenje, da stavka ne more biti orožje učiteljstva v boju za doseg svojih zahtev, in sicer iz sledečih razlogov:

Stavka, ki hoče biti uspešna, mora podjetnika oziroma delodajalca finančno oškodovati, država kot delodajalec pa v slučaju učiteljske stavke materialno ni prizadeta. Nemogoče je po deželi raztresenemu učitelstvu enotno nastopiti in dejansko manifestirati. Zato pa na drugi strani taka stavka mnogo škoduje državi na ugledu.

Klub navedenim razlogom so po vojni v več deželah izbruhle stavke z različnimi tendencami in z različnim izidom.

V Angliji je učitelstvo po vojni že štirikrat poprijelo po tem sredstvu, hoteč

doseči izboljšanje materialnega stanja ali pa preprečiti znižanje plač. Zanimivo in značilno za angleško publiko je, da je večina staršev podprla zahteve učiteljstva s tem, da ni svojih otrok pustila v šolo. Ko je vlada hotela na izpraznjena mesta v stavkajočem distriktu namestiti učitelje iz drugih pokrajin, je poslednje solidarno to odklonilo in nadomestila za stavkajoče učitelstvo ni bilo mogoče dobiti. Ena izmed stavk je trajala 4 mesece in uspešno končala.

Leta 1921. je v Italiji celokupno učitelstvo stavkalo, da bi se mizerne plače zvišale — ter je uspelo.

Na Portugalskem in Rumunskem se je učitelstvo udeležilo stavke državnih uradnikov. V mestu Lodz (Poljska) je

izborni vodil, da je kolonija prav dobro uspela.

Vse delo pred otvoritvijo kolonije, med kolonijo in po sklepu taiste je pri oblastnem odboru vodil oblastni tajnik, višji šolski nadzornik Fran Gabršek v zvezi z oblastnim predsednikom, inspektorjem Josipom Westrom.

Tudi gnotni uspehi kolonije je jako razveselil. Običajnega deficita ni.

Pripominjamo pa da je desinfekcija, snaženje šolskih prostorov in nabava manikajnega kuhinjskega orodja vzela četrtno dohodkov.

Kino.

Prireditelj šolskega Kina se še ni izvršila, ker tozadevna poizvedovanja še niso končana.

Tekma za zdravje.

Oblastni odbor je razposlal vsem organiziranim šolam obrazce št. 1, 2 in 3 za »Tekmo za zdravje«. Uspeh je bil povolen. Člani so z veseljem in zanimanjem izvajali pravila. Pokazal se je kmalu koristen vpliv tekme v izpolnjevanju dolžnosti, v snažnosti in zdravju učencev.

stavkalo učitelstvo osnovnih in srednjih šol vsled slabega materialnega stanja.

Na Saškem je odredilo učitelstvo Leipzig 15. februarja 1919 stavko za dosegovišanja plač in znižanja teden-skih ur. Do stavke pa ni prišlo, ker je oblast že prej ugodila zahtevam učiteljstva.

Narodni sindikat francoskega učiteljstva je na svojem poslednjem kongresu v avgustu 1925 sprejel predlog svojega predsednika, da se priredi eno-

dnevna protestna stavka, ker vlada ne-če izpolniti svoje obljube o povišanju plač. Federacija učiteljskih sindikatov, ki pripada Moskovski Internacionali, je ta predlog v celoti sprejela in odobrila.

Leta 1922. je učitelstvo Bruslja v Belgiji priredilo enourno stavko, ki je popolnoma uspela. Bila je protest na besede mestnega župana, ki je izrazil nepotrebnost povišanja plač učiteljem. Te stavke se je udeležilo 300 učiteljev iz 17 šol.

K izpremambi pravil UJU.

(Splošna in tajna predizbira kandidatur za volitve v ožji Sosvet in odseke.) *

Pravila in poslovnik organizacije bi morala biti stilizirana in precizirana tako, da bi volitev z **vzklikom** v načelstvo organizacije sploh ne dopuščala odnosno priznavala veljavnosti volilnega rezultata le v slučaju, da so glasovali vsi prisotni — in sicer soglasno — brez izjeme. Volitve bi se naj vršile če že ne vsako zaporedno, pa vsaj vsako drugo leto (in ne šele vsaka tri leta); izvedla pa bi se najbolje edino le tajno, t. i. v potom kuvertiranih glasovnic (veljavnih le, ako nosijo volilni žig UJU). Volilna in izvolitvena možnost bi se morala nuditi slehernemu članu UJU in sicer na ta način, da bi skrutinij glasovnic celokupnega slovenskega učiteljstva ustvaril in izkazal najprej kandidatno listo onih članov, na kojih imena bi odpadlo največ glasov, dočim bi imeli delegati glavnih skupščin na podlagi kandidatne liste izvršiti potem samo le še ožje volitve v upravne odbore in odseke, toda istotako in zopet le tajnim potom z listki. Edino tajne volitve z listki preprečujejo vsakršno možnost zamere in izpostavljenosti posameznikov ter omogočujejo povsem neženiran in prost izraz mišljenja organizirancev.

Splošne volitve za dosegovišanja kandidatne liste naj bi vodil in izvršil poseben strogo nepristranski skrutinatorski odbor odnosno pravni odsek organizacije — ter objavil v stanovskih glasilih celoten rezultat nekaj dni pred letnimi skupščinami UJU v svrhu predorientacije članstva, še bolj pa delegatov. Skrutinij ožjih volitev bi se naj izvršil nato na skupščinah samih ter razglasil sklepni rezultat izvoljenih — sproti in takoj — odnosno do naslednjega dne, ko se vrši glavno zborovanje. Na tem mestu bodi opozorjeno na naslednje volilno navodilo, važno za ožje volitve:

Delegatom naj bi nudila okvir za ožje volitve — dvo odstotna (2%) količina vsega članstva v Sloveniji, započenši od najvišje splošno izglasovanega člana navzdol; — (za letos torej okvir obsegajoč okrog 50—60

* Predstojeci predlog tov. Kislingerja je predložilo Laško učit. društvo poverjenstvu, da bi ga skušalo uveljaviti in da se o njem izrečejo tudi ostala učiteljska društva. Iz predloga je izpuščeno, kar ne spada k bistvu in se ožira le na momentane razmere. Ožji sosvet bo razpravljal o predlogu na seji 12. t. m.

Uredn.

Borba proti tuberkulozi.

V ta namen smo izročili velikima županoma v Ljubljani in Mariboru po 500 predavanj o tuberkulozi, po 1700 letakov »Čuvajmo se jetike«, po 2000 letakov »Ne pluj na pod!« in po 4000 značek »Lige proti tuberkulozi«, ki sta jih imenovana župana razdelila vsem šolam s poučilom, ki smo ga poslali vsem včlanjenim šolam, velikima županoma in glavnemu odboru.

Razen tega smo izročili mestnima odboroma v Ljubljani in Mariboru še posebej po 300 letakov »Čuvajmo se jetike!« v brezplačno razdelitev in po 200 značek »Lige proti tuberkulozi« v razprodajo na dan noliudnega predavanja.

Veliki župan mariborski je pripomnil, da slika z nožem v roki na letaku »Ne pluj na pod!« ne vpliva vzgojno na mladino.

Borba se je vršila v binkoštnih dneh, in sicer dne 29. maja 1925, oziroma na nekaterih šolah začetkom junija 1925. Predavali so na nekaterih šolah šolski in drugi državni in zasebni zdravniki. Kier pa ni bilo dobiti takih zdravnikov, so predavali učitelji.

Razprodajale so se tudi značke »Lige proti tuberkulozi«. Nabrani denar so

voljencev, na čijih osebe bi padlo največ glasov).

Kar se tiče ustvaritve kandidatne predliste, bi zadostovalo, ako napiše vsak član(ica) UJU po 10 imen kandidatov na svojo glasovnico (z žigom) ter pošlje isto pod kuverto direktno na naslov skrutinatorskega odbora (ali na indirektno potom šolskega vodstva, društvenega zbiralca, »Učit. Tovariša« — ali kakor že). Ta odbor bi moral rezultat izbirnih kandidat-skih volitev objaviti najmanj teden dni pred letno skupščino (ali občinim zborom) v »Učit. Tovarišu« (in sicer: če že ne vseh imen, pa vsaj ona v okviru 2%, ki pridejo za ožje volitve v pošte). Pri sestavi svojih volilnic (10 imen) posamezni člani nikakor niso vezani ev. samo na ude domačega okrajnega društva, ampak jih teritorialno lahko zajemajo iz vse pokrajine (v našem slučaju iz vse Slovenije).

Sličen volilni modus (širših in ožjih volitev) bi se moral v poslovnik sprejeti tudi za volitev v glavni upravni odbor UJU — toda s to omejitvijo, da izbirnih kandidatnih list ne bi sestavljalo vse članstvo UJU, ampak sami člani širših pokrajinskih sosvetov. V posameznih učiteljskih društvih pa je tajni in tu predlagani način volitev sploh najlažje in najkrajše izvedljiv. Tako bi se glasovnice n. pr. oddale na občinim zborih — rezultat pa objavil v naslednji številki »Tovariša« v svrhu obvestila, izvoljen-cem, konstituiranja odbora odnosno skli-canja prve odborove seje. Obvez-nost tega volilnega načina bi se seveda morala šele uvesti.

Nadalje bi se moral predsednikom glavnega odbora in pokrajinskim poverjenikom UJU zagotoviti odnosno izposlovati za ono dobo, ko sede v teh funkcijah, služben dopust. To pa iz razloga, da se lahko nosvetio izključno prosperu organizacije, jo povsod, na vsakem kraju in vsak čas neovirano zastopajo vršec hkrati reprezentacijske dolžnosti, kier in kadar nastopi potreba za to. Poverjeniki naposled tudi ne bi smeli biti krajevno vezani na gotovi pri-viligerani službeni kraj (ali celo oblast) — kakor n. pr. izključno na Ljubljano ali Maribor — ampak bi morala biti vsled zasiguranega dopusta omogočena slehernemu članu dosega poverjeniške funkcije, pa bodisi, da službuje v najzakotnejši gorski ali obmejni vasi. V pokrajinskih glavnih mestih naj bi mu pomagali vršiti poverjeniške dolžnosti

zdravje dr. Katičič in oblastni pred-sednik, inspektor srednjih šol Josip Westery v spremstvu dr. Iva Pirca, dne 28. julija 1925 pa glavni tajnik Pod-mladka društva Rdečega križa Božidar Zečević iz Beograda in oblastni tajnik, višji šolski nadzornik Fran Gabršek v spremstvu dr. Frante Mi-sa, asistenta higijenskega zavoda v Ljub-ljani. Vsi obiskovalci: so dobili jako lep vtis in se divili veseli mladini, ki je v tem kratkem času v gorskem zraku klub dnevnim naporom, izprehodom in kopanju v mrzli Savi pridobila na teži. Obju-bili so še nadaljnjo podporo

Naivečnega dobrotnika koloniji se je izkazal šef higijenskega zavoda dr. Ivo Pirc, ki je posodil posteljniške, preskr-bel vse špecerijsko blago, pripeljal ude-ležence v kolonijo in jih odnehajal iz kolonije ter nadzoroval tudi tedensko zdrav-stveno stanje dece.

Tudi njegov namestnik dr. Franta Miš je bil vedno na svojem mestu, vo-dil je priprave za kolonijo in bil skrben voditelj udeležencev na Triglav.

Posebno priznanje in zahvalo na za-služni nadzornik Vendelin Sadar, ki se je ves žrtvoval za kolonijo, to nad-vse vestno in spretno upravljal in tako

poslale šole sreskim šolskim nadzorni-kom, ki so pozneje dobili nalog, da ga odpošljejo na naslov Lige: Oblička Ve-nac 34, Beograd.

O izvršitvi so nekatere šole poro-čale.

V Ljubljani smo priredili v »Mest-nem domu« javno noliudno in brezplač-no predavanje v nedeljo, dne 31. maja 1925. Predaval je zelo zanimivo višji okrajni fizik dr. Živko Lapaine o problemu tuberkuloze. Predavatelj je razložil veliko važnost tega problema za naš narod, kajti deistvo je, da umrje vsako leto okoli 60.000 ljudi našega na-roda za tuberkulozo. Po pravici bi se nam lahko očitala na samo brezbržnost in indolence, nego tudi srčna sirovost in nespamet, ako pustimo, da se nam še nadalje uničuje naš rod v lastni državi, posebno ker je naša država bogata na sredstvih za omejevanje te nevarne bo-lezni. Saj imamo morsko obalo za boj proti škrofulozi, v naših planinah pa zdravilne klimate proti pljučni in kostni tuberkulozi. Obširnejše poročilo o zani-mivem predavanju priobči časopis za zdravje »Prerod«.

(Dalje prih.)